

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคเหนือ มีความโดดเด่นหลายลักษณะ โดยเฉพาะสภาพภูมิประเทศ ความหลากหลายด้านวัฒนธรรม และความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ แม่ฮ่องสอนมีประชากรจำนวน 244,048 คน และแบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 45 ตำบล 402 หมู่บ้าน โดยอำเภอในแม่ฮ่องสอนได้แก่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ขุนยวม ปาย แม่สะเรียง แม่ลาน้อย สบเมย และปางมะผ้า นอกจากนี้แม่ฮ่องสอนยังมีภูมิประเทศเป็นเทือกเขา สลับซับซ้อนและมีธรรมชาติที่สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะจะมีหมอกปกคลุมทั้งปีจึงถูกขนานนามว่า “เมืองสามหมอก” สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติไม่ว่าจะเป็น น้ำตก, น้ำพุร้อน, อุทยานและทุ่งดอกบัวตอง เป็นต้น รวมทั้งสิ้น 29 แห่ง และสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมที่ผสมผสานศิลปและวิถีชีวิตในแบบของพม่าและไทย จำนวน 25 แห่ง (ตารางที่ 1.1)

เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปี 2550 พบว่ามีจำนวน 401,919 ราย โดยประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 235,921 ราย และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 165,998 ราย มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1897.19 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์จังหวัด 9,492 ล้านบาท และรายได้ท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 19.98 ของผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อมาในปี 2551 จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพิ่มขึ้นเป็น 745,169 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณร้อยละ 60 มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 2,103.97 ล้านบาท

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปี 2555

ข้อมูล	รายละเอียด
ประชากร	244,048 คน
พื้นที่	12,681.259 ตารางกิโลเมตร
ความหนาแน่นของประชากร	19.24 คน/ตารางกิโลเมตร
การปกครอง	7 อำเภอ 45 ตำบล 402 หมู่บ้าน
สถานที่ท่องเที่ยว	
- สถานที่ท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ เช่น ถ้ำ, น้ำตก, น้ำพุ ร้อนและอุทยาน เป็นต้น	29 แห่ง
- สถานที่ท่องเที่ยวทาง ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น หมู่บ้าน, วัดและพระตำหนัก เป็นต้น	25 แห่ง

ที่มา : สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2555

ปี 2552 จำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนลดลงเหลือ 478,034 ราย หรือลดลงร้อยละ 36 แต่รายได้จากการท่องเที่ยวมูลค่าเพิ่มขึ้นจำนวน 2,435.19 ล้านบาท โดยคิดเป็นร้อยละ 22 ของผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี 2553 นักท่องเที่ยวยังคงที่ลดลงจำนวน 441,011 ราย รายได้จากการท่องเที่ยวลดลงเหลือ 2,163.53 ล้านบาท (ตารางที่ 1.2)

จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนมากที่สุดในปี 2551 และมีจำนวนลดลงในปีต่อมา เนื่องมาจากในปี 2551 ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลซึ่งมีผลต่อภาพลักษณ์ของ

ประเทศที่มีต่อชาวต่างชาติ รวมไปถึงนโยบายในการฟื้นฟูทางการท่องเที่ยว แต่ในปีถัดมาก็ปัญหาทางการเมืองและความไม่สงบภายในประเทศทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง

ตารางที่ 1.2 สถิติการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์จังหวัดของจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี 2550- 2553

ข้อมูล	2550	2551	2552	2553
1. จำนวนนักท่องเที่ยว¹	401,919	745,169	478,034	441,011
1.1 คนไทย	235,921	428,588	322,894	320,606
ร้อยละของนักท่องเที่ยวทั้งหมด	59	58	68	73
1.2 คนต่างชาติ	165,998	316,581	155,140	120,405
ร้อยละของนักท่องเที่ยวทั้งหมด	41	42	32.45	27.00
อัตราการเติบโต (ร้อยละ)	-	85	-36	-8
2. รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)¹	1,897.19	2,103.97	2,435.19	2,169.53
อัตราการเติบโต (ร้อยละ)	-	11	16	-11
3. ผลิตภัณฑ์จังหวัด² (ล้านบาท)	9,492	10,505	11,062	12,426
อัตราการเติบโต (ร้อยละ)	-	11	5	12
4. รายได้ท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด² (ร้อยละ)	19.98	20.02	22.01	17.45

ที่มา : ¹สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2555

²สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555

อำเภอปาย เป็นอำเภอขนาดเล็กทางตอนเหนือของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 2,244.7 ตารางกิโลเมตร มีประชากรจำนวน 29,643 คน อำเภอปายมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงได้แก่ ทิศเหนือ ติดต่อกับเมืองป๋น จังหวัดดอยยี่ รัฐฉาน ประเทศพม่า ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว และอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสะเมิงและอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูง มีพื้นที่ราบเพื่อทำการเกษตรอยู่ริมสองฝั่งของลำน้ำใหญ่และสาขา คือ ลำน้ำปาย สภาพภูมิอากาศของอำเภอปายมี 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน โดยฤดูหนาวอากาศต่ำสุดที่ประมาณ 2 องศาเซลเซียส คนพื้นเมืองส่วนใหญ่ในอำเภอปายนั้นสืบเชื้อสายมาจากไทยใหญ่ หรือเรียกว่า “ไต” นอกจากนี้ยังมีประชากรที่อาศัยตามภูเขา ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยได้แก่ มูเซอ ลีซอ จีนฮ่อ กระเหรี่ยง ลัวะ ม้ง และปาดองหรือกะเหรี่ยงคอยาว เป็นต้น ทำให้อเภอปายมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลายประกอบกับธรรมชาติที่บริสุทธิ์จึงทำให้อเภอปายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมเป็นอันดับต้นๆของเมืองไทยในช่วงฤดูหนาว

ด้านการท่องเที่ยวนี้อำเภอปายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของแม่ฮ่องสอน อีกทั้งเส้นทางจากเชียงใหม่มาแม่ฮ่องสอนและจากแม่ฮ่องสอนไปเชียงใหม่จะต้องผ่านอำเภอปาย หรืออาจจะกล่าวได้ว่าในอดีตอำเภอปายนั้นเป็นจุดแวะพักระหว่างทางก็เป็นได้ ซึ่งจากการสอบถามเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางจะไปจังหวัดแม่ฮ่องสอนแวะท่องเที่ยวที่อำเภอปายมากกว่าร้อยละ 50 เพราะว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของแม่ฮ่องสอน ซึ่งนักท่องเที่ยวที่จะมาเที่ยวแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่จะจองที่พักที่อำเภอปายแล้วไปท่องเที่ยวในอำเภออื่นๆในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการศูนย์ท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอน (2556) ได้ข้อมูลว่า สัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอำเภอปายเป็นชาวต่างชาติถึงร้อยละ 60 และชาวไทยร้อยละ 40 โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีจำนวนมากมายและหลากหลายประเทศทั่วโลกที่หลงใหลในวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและบรรยากาศที่ดีของชาวบ้านอำเภอปาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน นัฐพงศ์ กุมา (2549) ทำการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในการท่องเที่ยวอำเภอปาย กันตสุดา ตาคม (2551) ทำการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจ

เลือกซื้อที่พักของนักท่องเที่ยวต่างชาติในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ท่องเที่ยวอำเภอปาย รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อการเดินทางมาเที่ยว และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวอำเภอปาย ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอำเภอปาย สามารถนำไปใช้ในการวางแผนนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอปายต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติในการมาท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 1.2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 1.2.3 เพื่อประมาณการค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลสำหรับภาครัฐ หน่วยงาน และผู้ที่สนใจเพื่อใช้เป็น แนวทางในการวางแผนนโยบายและส่งเสริมปรับปรุงกลยุทธด้านการท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ เดือน เมษายน ถึง พฤษภาคม ปี 2556

1.5 นิยามศัพท์

นักท่องเที่ยวต่างชาติ หมายถึง นักท่องเที่ยวที่ค้างคืนและพักอยู่ในประเทศ ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป โดยใช้บริการสถานที่พักรแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ